

P A N U:

WALTER J. SNELLMAN,
LATINISTIKuva: Bruno Rehtolalta saamastaan kortista
valokuvannut Atte Kalajoki

Jo joulun alla lähetti nimimerkin kirjeenvaihtotuttava, kihlakunnanpuvot B. J. eli Bruno Jaakko Rehtola Oulun Tuirasta ystävällisen pienen kirjeen ja sen mukana jäljennöksen latinankielisestä kortista, jonka hänen ja hänen luokkatovereittensa entinen opettaja Walter J. Snellman oli lähettänyt kiitokseksi näiltä luokkatovereilta heidän 40-vuotisluokkakokouksestaan 1949 saamaansa latinankieliseen tervehdykseen.

Toukokuun viimeisellä viikolla oli minulla tilaisuus olla mukana, kun Merikoskikerho Muhokselle suuntautuneella kevätrekellä päättyi Suvela -nimiseen Oulujoki Oy:n hallinnassa olevaan vierasmaajaan, jonka tätä edellinen omistaja oli ollut edellämainittu Walter J. Snellman, filosofian tohtori, lehtori, Helsingin normaaliyseen yliopettaja, emerituksena Helsingin yliopiston vt. latinan apulainen (= nyk. apul.professori), lopuksi professori (tituloitu).

Kesäkuun 2. päivänä kokoontui Oulun Suomalaiseen Klubiin 60-vuotisluokkakokoukseensa viisi kunnia-civista: em. B. J. Rehtola, lehtori Lauri Lounela, hallitusneuvos Esko Riekkö, varatuomari Lauri Paavola ja piiri-insinööri Väinö Polvinen. Viimeksimainittuun tapahtumaan ei tosin enää liittynyt professori Snellman, näkyvästi ainakaan, joskin arvaan, että hänestä oli päivän kuluessa puhetta moeneenkin kertaan. Uutinen ikä-civisten luokkakokouksesta palautti mieleeni alussa mainitun tervehdyksen, niin että päätin muistella Walter J. Snellmania minäkin, olkoon, että luokkakokouksen herat vähintään "corporationa" hyvin olisivat ansainneet muistamisen hekin.

Nimenomaan Oulujoki-yhtiön Suvelassa "tuli vastaan" vanha ystävämme Walter J. Hän ja hänen Signe-rouvansa, Snellman syntyjään hänkin, olivat Suvelan viimei-

sin yksityinen isäntä- ja emäntäpariskunta, sen jälkeen kun Suvela oli siirtynyt muulta suvulta Walter J:n omistukseen. Se muu suku olivat edesmenneen Muhoksen kirkkoherran, lääninrovasti Gustaf Adolf Snellmanin perilliset, joukossa monta kuuluisuutta, kuten professori Artturi H. Virkkunen, professori, teol.tri Paavo Virkkunen ja hänen poikansa pääjohtaja Matti Virkkunen jne. Alunalkaan Suvela, ihanalla paikalla Muhoksen pohjoisrannalla Montan alapuolella, oli rakennettu sen silloisen vuoden erinomaisten lohikymmenysten avulla ruustinna Aurora Snellmanin vanhuudenkodiksi, mutta osoittautunut ymmärrettävistä syistä silloisissa olosuhteissa vähemmän sopivaksi vanhan pruustinnan asua kesää talvea.

Tuona toukokuun keskiviikkona, jolloin meillä oli sauna ja kaffet Suvelassa, esitteli taloa, sen historiaa ja sen henkilöitä, nimenomaan suuren kalan kalastajaa Walter J. Snellmania Oulujoki-yhtiön sosiaalipäällikkö Eero Kokko, joka tuntee nimen Mönsä. Ja joka Mönsän tuntee, tietää, että tarinaa kärsii kuunnella vähän aikaa vaikka syömättä. Muhoksella syntyneestä Walterista, jonka useimmat meistä hänen entisistä oppilaistaan ja ystävästään(kin) muistavat nimellä Mölä (liekö ollut jo Rehtolan ja knien aikana käytössä), tuli luonnollisesti keskeinen persoona Muhoksen maisemissa. Ensiksikin hän oli nuoresta pitäen monipuuhainen. Kun minä, esimerkiksi, yritän perehtyä joihinkin Oulun vanhoihin asioihin, jotka jotenkinkin liittyvät vuosisadan loppuun ja tämän vuosisadan ensimmäisiin vuosikymmeniin, kohtaan siellä joka paikassa Mölän. Sitten Mölä oli tohtoris-mies, kookas ja komeäänäinen opettaja, kirjailija, puhuja ja esitelmöitsijä, ja, kuten sanottu, suuren kalan pyytäjä, oikea Oulujoen lohien kauhu. En usko, että hän

Epistola, quae sequitur, accepta, praecipio honore habita,
Oulun Suomal. Klubi, 5.V./1949.

LAKARI ; VELI
SÄISÄ ; JAAKKO
MIKKONEN ; ARTTURI
KERTTULA ; L.A.
REHTOLA ; ERUNO JAAKKO
ERVASTI ; ALEKSANTERI (ALLI)
KORHONEN ; ARVI
PAAVOLA ; LAURI
LOUNELA ; LAURI
POLVINEN ; VÄINÖ ILMARI
RIEKKI ; ESKO

Flurimas ego gratias Omnibus
Vobis animo dico sincero ,

Walter J. Snellman

Nihil nisi summo labore
oratione Dei facto .
(Die Decembris XX anni Chr.
MDCCC LXV natus).
VALEATIS!
VIGEATIS!

Visailu latinisteille: näin Walter J. Snellman entisille oppilailleen.

itsekään kiistäisi, kun sanon, että hän mielelläänkin esiintyi. Puhuminen kävi häneltä luontevasti. Niin kuin Mönsä kertoi, tontorista tuli vuosien mittaan itseohjeutettu kopitpitäjänsä kesäjuhlien puhuja, oli juhlan aihe sitten melkein mikä hyvänsä. Muhoslaiset hyväksyivät tohtorinsa, mitä nyt tietysti kuuluisuuksista kompia heitellään, mutta sitä eivät kuulemma koskaan oikein ottaneet ymmärtääkseen, ettei tohtori kirjoittanut "preseptejä".

Jos kävi Walter J:llä puhe suomeksi, niin kävi se latinaksikin.

Siinäkin asiassa on meillä Mönsän kanssa samanlaiset muistot, vaikka Mönsä onkin niin nuori, että on ehtinyt nykiä minua joulupukin-parrastani. Snellman oli kunniaksi sekä suvulleen että ostrobotnialaisille yleensä, hän ei vain kirjoittanut latinaa, hän puhui latinaa. Niitä miehiä ei meillä ole monta ollutkaan tällä vuosisadalla ja heistäkin kaksi oululaista.) Sekä Pohjois-Pohjalaisen Osakunnan vuosijuhlissa että pohjalaisosakuntien perinteellisessä Porthan-juhlassa kuului pitkän aikaa melkein

vuodesta vuoteen illan ohjelmaan Walter J. Snellmanin latinankielinen puhe. Useimmiten se oli hyvinkin hyvän tervehdyspuheen mittainen, mutta viimeisellä kerralla vain muutaman virkkeen, niin että ystävämme Mönsä Kokko puutteli sen ulkomuistista vielä tuona Suvelan suvisena iltana.

Nimensä Mölä lie saanut महतavan äänensä takia. Hän oli tarkomas, temperamenttinen ja otteissaan varsin omintakeinen. Kohtasin hänet opettajanani ensimmäisen kerran istuessani Oulun lyseon portikongin puoleisessa ensimmäisessä luokassa. Kiitin onneani, että sellaisin pahemmilla muistutuksilla, sillä vaikka Mölällä aikain selvästi oli pinnimmäisenä leikkimielä, olivat hänen otteensa sen verran viimevuosisataisia, että siinä tahtoi tulla itku isoillekin kavereille. Hän jakeli auliisti korvapuusteja, joita läpsi huonosti kirjoitetuilla vihoilla, tuikki irvistäen "kekäleitä" pieneen mustaankirjaansa ja saattoi panna veljekset kokeelle silläkin tavalla, että otti kumpaakin takinkauluksesta ja kopisteli hieman vastakkain noita kovimpia päitä. Kun aikojen kulluttua rupesin opiskelemaan yliopistossa, oli minun valitsemallani uralla auttamattomasti suoritettava latinan "pro". Lyseossa se latina oli jäänyt toisen asteen aineeksi, niin että menin nöyrästi alkeiskursseille, missä yritin olla pieni ja hiljainen ison auditorion takaosassa. Opettajana oli yliopettajanvirastaan eläkkeelle siirtynyt - Walter J. Snellman. En muista, missä vaiheessa siinä piti nousta ylös ja esittäytyä, vai pitikö ollenkaan, mutta sen muistan, että siinä vaiheessa en latinasta paljon muistanut. Mutta yhtäkkiä korkeasti kunnioitettu opettajamme kohdisti katseensa minuun ja mölähti महतavalla, mutta muuten herttaisella ja pahankerran tuttavallisen velvoittavalla äänellä: "Mollaan vanhoja tuttuja, mollaan kalamiehiä! Noustavahan siinä oli, mutta pu-nastuen jouduin selittämään, että valitettavasti, herra tohtori, minä en nyt satu muistamaan, sitä latinan kohtaa nimittäin. Ensimmäisen yhteisen opituntimme jälkeen otin merkinnän, jolloin Mölä sanoi, että moomme olleet isän kanssa hyviä ystäviä, niin että sano vain sedäksi, näin privatissa, tunneilla ollaan virallisesti. Niin kuin oltiin. Kunnialla me sieltä sitten molemmat erkanimme, yliopisto-latinasta nimittäin, vieläpä samana keväänä molemmat.